

Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Факультет початкової, технологічної та професійної освіти
Кафедра теорії і практики технологічної та професійної освіти

С. О. Омельченко

“27” червня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОГО
(ПЕДАГОГІЧНОГО) ДОСЛІДЖЕННЯ

підготовки здобувачів
другого (магістерського) рівня вищої освіти

спеціальності 014 Середня освіта
(Трудове навчання та технології)
за освітньо-професійною програмою
Середня освіта (Трудове навчання та технології)

мова навчання українська

Розробник:

Стешенко В.В. – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки і методики технологічної та професійної освіти Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет»

Рецензенти:

Хижняк І.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії і практики початкової освіти Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет»,

Слабко В.М. – доктор педагогічних наук, завідувач кафедри освіти дорослих Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, м. Київ

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри теорії і практики технологічної та професійної освіти
Протокол № 17 від «27» червня 2022 р.

Завідувач кафедри

Бондаренко В.І.

Погоджено групою забезпечення спеціальності 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології)

Керівник групи забезпечення

В. І. Бондаренко

Затверджено та рекомендовано до впровадження вченою радою

Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

«27» червня 2022 р., протокол №9

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 90	Рік підготовки:	
	1-й	1-й
	Семестр	
	1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 1,8 самостійної роботи студента – 3,5	Лекції	
	12 год.	8 год.
	Практичні	
	18 год.	12 год.
	Самостійна робота	
	60 год.	70 год.
Вид контролю: залік		

Метою вивчення навчальної дисципліни «*Методологія наукового (педагогічного) дослідження*» є формування у майбутніх вчителів трудового навчання та технологій готовності до науково-педагогічної дослідницької діяльності в галузі технологічної освіти (дослідницької компетентності), зокрема готовності до написання дослідницьких курсових робіт і кваліфікаційної роботи.

2. Матриця
компетентностей, програмних результатів навчання, методів навчання,
методів контролю з обов'язкової навчальної дисципліни
«Методологія наукового (педагогічного) дослідження»

Компетентності, які формуються з посиланням на шифр відповідно до освітньої програми	Програмні результати навчання з посиланням на шифр відповідно до освітньої програми	Методи навчання	Методи контролю
<p>ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу</p> <p>ЗК-2. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>СК-1. Здатність усвідомлювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування системи освіти, усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.</p> <p>СК-2. Здатність застосовувати інноваційні освітні технології та методики навчання з предметної спеціальності (на рівні профільної середньої освіти) у стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях</p> <p>СК-5. Здатність моделювати, проектувати та реалізовувати науково-експериментальну діяльність у системі середньої освіти в широких мультидисциплінарних контекстах, нових або незнайомих середовищах за наявності неповної чи обмеженої інформації.</p> <p>СК-6. Здатність створювати власний професійний імідж, самопрезентувати</p>	<p>ПРН-01. Критично осмислювати та інтегрувати знання про концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування середньої освіти в Україні у перебігу розв'язання складних задач у широких мультидисциплінарних контекстах.</p> <p>ПРН-03. Застосовувати методики та інноваційні освітні технології у професійній діяльності у стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях</p> <p>ПРН-04. Організовувати та управляти освітніми процесами у складних, непередбачуваних умовах, що потребують нових стратегічних підходів, налагоджувати співпрацю з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології та цифрові сервіси.</p> <p>ПРН-07. Планувати, організовувати і здійснювати науково-педагогічні (експериментальні) дослідження у сфері середньої освіти на засадах академічної доброчесності; аналізувати, узагальнювати і</p>	<p><u>За джерелом інформації:</u> словесні – бесіда, розповідь, пояснення, диспут; <u>наочні</u> – демонстрація, ілюстрація; <u>практичні</u> – практична робота; <u>за логікою викладу</u> – індукція, дедукція; <u>традукція</u>; <u>за рівнем пізнавальної активності</u></p> <p>- пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемний виклад, частково-пошукові, дослідницькі.</p>	<p>Звіти з практичних робіт, контрольні питання, фронтальне опитування, залік.</p>

<p>результати професійної діяльності, керувати власним життям і кар'єрою.</p>	<p>презентувати результати дослідження; доводити власну наукову позицію. ПРН-08. Складати програму саморозвитку та самовдосконалення, обирати ефективний інструментарій самопрезентації результатів власної професійної діяльності, створювати власний професійний імідж.</p>		
---	--	--	--

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усьо- го	зокрема				Усьо- го	зокрема			
		л	пр	ла б	с.р.		л	пр	ла б	с.р.
Т. 1. Наука й наукові дослідження в сучасній педагогіці	15	2	2	-	11	15	1	2	-	12
Т. 2. Методологічні підходи в педагогічному дослідженні	15	2	2	-	11	15	1	2	-	12
Т. 3. Методи наукового педагогічного дослідження	15	2	2	-	11	15	2	2	-	11
Т. 4. Педагогічне проектування як метод науково-педагогічного дослідження.	15	2	4	-	9	15	2	2	-	11
Т. 5. Моделювання в педагогічному дослідженні	15	2	4	-	9	15	1	2	-	12
Т. 6. Методи аргументації і форми представлення результатів педагогічного дослідження	15	2	4	-	9	15	1	2	-	12
Разом:	90	12	18	-	60	90	8	12	-	70

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
Розділ 1. Методологічні основи наукових (педагогічних) досліджень			
1	<p>Т. 1. Наука й наукові дослідження в сучасній педагогіці.</p> <p>1.1. Предмет вивчення, мета, завдання та структура курсу. Самостійна робота з курсу.</p> <p>1.1. Характеристики науки як форми людської діяльності.</p> <p>1.2. Основні поняття курсу «Методологія наукового (педагогічного) дослідження». Методологія пізнавальної і наукової діяльності.</p> <p>1.3. Рівні методологічного знання.</p> <p>1.4. Проблеми й тематика наукових досліджень в технологічній освітній галузі.</p>	2	1
2	<p>Т. 2. Методологічні підходи в педагогічному дослідженні.</p> <p>2.1. Методологічні підходи в освіті загальнонаукового рівня: системний, синергетичний, діалектичний, інформаційний.</p> <p>2.2. Методологічні підходи в освіті конкретно-наукового рівня методології: особистісно-орієнтований, культурологічний, дитиноцентричний, аксіологічний, компетентнісний, пізнавальний і ін.</p> <p>2.3. Методологічні підходи в освіті дисциплінарного рівня методологічного знання.</p>	2	2
3	<p>Т. 3. Методи наукового педагогічного дослідження.</p> <p>3.1. Класифікації методів наукового педагогічного дослідження.</p> <p>3.2. Теоретичні методи наукового педагогічного дослідження.</p> <p>3.3. Емпіричні методи наукового педагогічного дослідження.</p> <p>3.4. Статистичні методи наукового педагогічного дослідження.</p> <p>3.5. Вибір методів для наукового педагогічного дослідження.</p>	2	2

Розділ 2. Використання методів науково-педагогічного дослідження			
4	<p>Т. 4. Педагогічне проєктування як метод науково-педагогічного дослідження.</p> <p>4.1. Сутність поняття «педагогічне проєктування».</p> <p>4.2. Джерела, мета та завдання педагогічного проєктування.</p> <p>4.3. Об'єкти педагогічного проєктування.</p> <p>4.5. Форми педагогічного проєктування.</p> <p>4.6. Структурні елементи проєктувальної діяльності.</p> <p>4.7. Основні компоненти концептуальної моделі педагогічного проєкту.</p> <p>4.8. Узагальнена схема педагогічного проєкту.</p>	2	1
5	<p>Т. 5. Моделювання як метод педагогічного дослідження.</p> <p>4.1. Види педагогічних моделей.</p> <p>4.2. Основні правила педагогічного моделювання.</p> <p>4.3. Моделювання в дослідженні змісту навчального модуля, предмета.</p> <p>4.4. Моделювання в дослідженні педагогічних технологій.</p> <p>4.5. Моделювання в дослідженні уроків з трудового навчання та технологій.</p>	2	1
6	<p>Т. 6. Методи аргументації і форми представлення результатів педагогічного дослідження.</p> <p>6.1. Методи аргументації у науково-педагогічному дослідженні.</p> <p>6.2. Форми представлення результатів педагогічного дослідження.</p> <p>6.3. Академічна доброчесність в науковій роботі.</p>	2	1
Разом		12	8

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Вивчення проблем і тематики наукових досліджень в сучасній педагогіці.	2	2
2	Вибір методологічних підходів для наукового педагогічного дослідження.	2	2
3	Вибір методів для наукового педагогічного дослідження	2	2
4	Складання педагогічного проєкту науково-педагогічного дослідження.	4	2
5	Розробка моделі предмета педагогічного дослідження.	4	2
6	Аналіз методів аргументації і форм представлення результатів педагогічного дослідження.	4	2
Разом		18	12

4.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Вивчення проблеми і визначення теми власного наукового дослідження.	11	12
2	Вибір методологічних підходів для власного наукового педагогічного дослідження	11	12
3	Вибір методів для власного наукового педагогічного дослідження	11	11
4	Складання педагогічного проєкту власного науково-педагогічного дослідження.	9	11
5	Розробка моделі предмета власного педагогічного дослідження.	9	12
6	Добір методів аргументації і складання тез наукової доповіді.	9	12
Разом		60	70

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

За накопичувальною 100-бальною шкалою	За національною шкалою	
	для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт	для заліків

90–100 балів	відмінно	зараховано
89–75 балів	добре	
60–74 балів	задовільно	
26–59 балів	незадовільно	не зараховано
0–25 балів	неприйнятно	

6. Засоби діагностики результатів навчання

1. Поточне опитування на практичних і лекційних заняттях.
2. Перевірка самостійно виконаних здобувачами практичних робіт.
3. Захист реферативних робіт, проєктів та ІНДЗ.
4. Тестові завдання.
5. Залік.

7. Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна

1. Бруханський Р. Ф. Методологія наукових досліджень і викладання облікових дисциплін: *навчально-методичний посібник*. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 174 с.

<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/35699/1/%D0%91%D1%80%D1%83%D1%85%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D0%A0.%20%D0%A4.%20%D0%9C%D0%9D%D0%94%20%D1%96%20%D0%92%D0%9E%D0%94%202019.pdf> (дата звернення: 02.10.2022).

2. Григорук П. М., Хрущ Н. А. Методологія і організація наукових досліджень: *навч. посіб.* Київ: Кондор, 2021. 216 с.

3. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень: *підручник*, Харків: Право, 2019. 368 с.
https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення: 02.10.2022).

4. Мадзігон В. М., Волощук І. С. Технології дослідження освітніх проблем: *посібник*. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2018 с. 380 с.

5. Мальська Марта, Паньків Наталія. Основи наукових досліджень: *навч. посіб.* Львів: Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 226 с.
<https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/Osnovy-naukovykh-doslidzhen-Pan-kiv-Malska.pdf> (дата звернення: 02.10.2022).

6. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): *навч. посіб.* Суми: СНАУ, 2020. 220 с.

https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/20201113_100711.pdf (дата звернення: 02.10.2022). 8. Філософія освіти: *навч. посіб.* / за наук. ред. В. П. Андрущенко та ін. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 342 с.

7. Методологія наукових досліджень у галузі: практикум: *навч. посіб.* / уклад.: Н.І. Бурау, В.С. Антонюк, Д.О. Півторак. КПП ім. Ігоря Сікорського, 2021. 58 с. https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/45871/1/Metod_doslid.pdf (дата звернення: 02.10.2022).

Допоміжна

1. Вознюк О. В. Розвиток особистості педагога в умовах цивілізаційних змін: теорія і практика: *монографія*. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2013. 614 с. (не перевидавалася).

2. Зінченко В. П. Методологічні засади дослідження процесу формування профорієнтаційної компетентності педагога. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. Сер.: Педагогічні науки. 2019. Вип. 1. С. 40–50: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2019_1_6 (дата звернення: 02.10.2022).

3. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/848-19/page>.

4. Коротяєв Б. І, Курило В. С., Савченко С. В.. Педагогічна філософія: *монографія*. Луганськ: ДЗ ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2010. 339 с. (не перевидавалася).

5. Філософія освіти і науки: *навч. посіб.* / І. С. Алексейчук, Л. І. Мозговий та ін. 2-ге вид. переробл. та доповн. Слов'янск, 2019. 365 с.

6. Щербина-Яковлева О. Ю. Компетенції та компетентності: оновлення категоріального апарата в інноваційних технологіях вищої освіти. *Філософія науки: традиції та інновації*. 2017. № 1 (15). С. 151–158.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf (Головенкін В. П. Педагогіка вищої школи: *підручник* / КПП ім. Ігоря Сікорського. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.).

2. <https://studopedia.org/4-155093.html> (Янцур М.С. Теорія трудового навчання: *навч. посіб.*: курс лекцій для студентів напряму підготовки «Технологічна освіта» Рівне, 2010).

3. https://studme.org/219563/meditsina/metodologiya_obrazovaniya (Никитушкин В. Г. Основы научно-методической деятельности в области физической культуры и спорта, 2018).

4. <https://base.kristti.com.ua/?p=4554> (Трудове навчання. 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів (затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804).

5. <https://sites.google.com/site/osnaukdos/system/app/pages/sitemap/hierarchy> (Тема 3. Методологія науки та її структура).

9. Посилання на дистанційний курс

<http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=1517>

Доктор педагогічних наук,
професор кафедри теорії і практики

технологічної та професійної освіти _____

_____ В. В. Стешенко